

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2024, 24(2), 1229 –1250. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1349697>

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları ve Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*

Investigation of the Relationship Between Perceived Helicopter Parenting and Self-Handicapping: A
Research on University Students

Berk TEPEBAŞ¹ , Cengiz POYRAZ²

Geliş Tarihi (Received): 25.08.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 09.06.2024

Yayın Tarihi (Published): 24.06.2024

Öz: Bu çalışmada, algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve kendini sabotaj arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında, algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin cinsiyet, üniversite öğreniminde tamamlanan süre ve ebeveynlerle aynı evde yaşayıp yaşamama durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Araştırma, çevrimiçi ortamda ulaşılabilen 931 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Kendini Sabotaj Ölçeği kullanılmıştır. Toplanan veriler IBM SPSS Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, parametrik testler olan Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon analizi, bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin düşük, kendini sabotaj düzeylerinin ise orta seviyede olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin %7.6'sının annelerini, %2.9'unun ise babalarını helikopter ebeveyn olarak algıladıkları görülmüştür. Algılanan helikopter anne ve baba tutumları ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişkinin Algılanan Helikopter Anne ve Baba Tutum Ölçeği'nin tüm alt boyutları için de geçerli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, algılanan helikopter anne ve baba tutumu düzeylerinin kendini sabotaj düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı rolü olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinde cinsiyet, üniversite öğreniminde tamamlanan süre ve ebeveynlerle aynı evde yaşayıp yaşamama durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Algılanan helikopter baba tutumu düzeylerinde ise bu değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları literatür çerçevesinde tartışılmış ve yorumlanmış, sonuçlardan hareketle bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Tutumları, Helikopter Ebeveynlik, Kendini Sabotaj, Üniversite Öğrencileri

&

Abstract: The research aims to examine the relationship between perceived helicopter parenting and self-handicapping. In addition, it was also examined whether the perceived helicopter parenting levels showed a statistically significant difference according to the variables of gender, time spent for university education, and whether they lived in the same house with their parents. The research was carried out with the participation of 931 university students who could be reached online. Personal Information Form, Perceived Helicopter Parental Attitude Scale and Self-Handicapping Scale were used as data collection tools. IBM SPSS Statistics 26.0 program was used in the analysis of the data. Pearson product-moment correlation analysis, simple linear regression analysis, independent groups t-test and one-way analysis of variance were used in the analysis of the data. The results of the research showed that university students' perceived helicopter parenting levels were low and self-handicapping levels were moderate. It was observed that 7.6% of the students perceived their mothers as helicopter parents and 2.9% of them perceived their fathers as helicopter parents. A positive, low-level and statistically significant relationship was found between perceived helicopter mother and father attitudes and self-handicapping. It has been determined that this relationship is valid for all sub-dimensions of the Perceived Helicopter Mother and Father Attitude Scale. In addition, it was observed that the perceived helicopter mother and father attitudes had a statistically significant predictive role on self-handicapping levels. Statistically significant differences were found in the level of helicopter mother attitude perceived by university students according to the variables of gender, duration of university education and whether they live in the same house with their parents. It was concluded that there was no statistically significant difference in perceived helicopter father attitude levels according to these variables. The results of the research were discussed and interpreted within the framework of the literature, and some suggestions were presented based on the results.

Keywords: Parental Attitudes, Helicopter Parenting, Self-Handicapping, University Students

Atıf/Cite as: Tepebaş, B. & Poyraz, C. (2024). Algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve kendini sabotaj arasındaki ilişkinin incelenmesi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1229-1250. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1349697>

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University – Bolu

* Bu makale birinci yazar tarafından ikinci yazar danışmanlığında tamamlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Sorumlu Yazar: Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, berk.tepebas@ogr.iuc.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5654-9754

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, cengiz.poyraz@iuc.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4869-8404

1. GİRİŞ

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin benimsemiş olduğu tutum ve davranışlar çocuğun gelişim alanları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu tutum ve davranışların etkileri çocuğun büyüme ve olgunlaşma sürecinde kendini göstermeye başlayarak genellikle yetişkinliğe geçiş sürecinde daha belirgin hale gelmektedir; çünkü yetişkinliğe geçiş süreci, bireylerin üniversite öğrenimi ya da evlilik gibi sebeplerle ailelerinden genellikle ilk kez uzun süreli ve uzun mesafeli ayrılıklar yaşadıkları dönemdir. Arnett (2000) tarafından belirgin bir gelişimsel süreç olarak tanımlan bu dönem “beliren yetişkinlik” olarak adlandırılmıştır. Ergenlik ile yetişkinlik arasında kalan bu dönemde, bireylerin akademik, sosyal ve duygusal açıdan tüm yaşam sorumluluklarını üstlenerek değişen koşullara uyum sağlamaları ve sorunlarıyla yüzleşmeleri beklenir (Arnett, 2004). Bireylerden beklenen tüm bu özelliklerin kazanılmasında çocukluk ve ergenlik döneminde deneyimlenen olumlu ebeveyn tutumları kolaylaştırıcı veya destekleyici etki yaratmaktadır. Buna karşın, geçmişte deneyimlenen bazı olumsuz ebeveyn tutumlarının ise bu süreci zorlaştırıcı veya engelleyici yansımaları olabilmektedir. Yeni nesil ebeveyn tutumları arasında sayılan, çocuklarının tepesinde adeta bir pervane gibi dönüp duran ebeveynlerin tutum ve davranışlarını ifade etmekte kullanılan helikopter ebeveyn tutumları da bunlardan biridir (Darlow vd., 2017; LeMoyne & Buchanan, 2011; Padilla-Walker & Nelson, 2012; Schiffrin vd., 2014; Van Ingen vd., 2015; Yılmaz & Büyükcebeci, 2019).

Helikopter ebeveynlik, çocuğun hayatı üzerinde kontrol, koruma, yardım ve müdahale konularında çocuğun ihtiyaç duyduğunun ötesinde, aşırıya kaçan davranışlar sergileme eğilimli ebeveyn tutumu olarak tanımlanmıştır (LeMoyne & Buchanan, 2011; Padilla-Walker & Nelson, 2012; Schiffrin vd., 2014; Segrin vd., 2012). Dünyadaki kültürel, teknolojik ve ekonomik değişim, çocuklara yönelik işlenen suç oranlarının yükselmesi, sigara, alkol ve madde kullanımının yaygınlaşması, eğitim ve iş yaşamında rekabetin artması gibi sebepler, ebeveynlerin çocuklarının güvenliğine ve geleceğine yönelik endişelerinin artmasına ve zamanla çocuğun hayatı üzerinde daha koruyucu ve daha müdahaleci bir tutum benimsemelerine yol açmış; aynı zamanda bu rekabetçi yaşama erken yaşlardan itibaren hazırlanılması gerektiği düşüncesiyle çocuğun eğitimi için çok para ve emek harcamalarına sebep olmuştur (Howe & Strauss, 2007). Böylece zamanla helikopter ebeveynler ortaya çıkmıştır.

Helikopter ebeveynler, çocuğun iyi bir eğitim alması, doğru kararlar vermesi, kötülüklerden korunması gibi konularda kritik bir rol oynadıklarını düşünürler. Bu nedenle çocuğun göz önünde ve onu rahatlıkla kontrol edebilecekleri bir yakınlıkta olmasını isterler. Tercih süreci dahil olmak üzere üniversite yıllarında da genellikle bu eğilimlerini sürdürerek çocuğun kendilerinin uygun gördüğü bir üniversite, bölüm veya alana yönelmesi için uğraşırlar. Üniversiteye geçiş sürecinde tercihlerini helikopter ebeveynlerinin baskı ve zorlamaya varan önerileri doğrultusunda yapan, istemediği ya da ilgi ve yeteneklerinin dışında bir bölüme gitmek zorunda kalan öğrencilerin, üniversite yaşamlarında başta akademik problemler olmak üzere çeşitli zorluklarla karşılaşacaklarını tahmin etmek zor değildir. Helikopter ebeveynlerin problem çözme, koruma, yardım, müdahale ve kontrol davranışları genellikle iyi niyetli olsa da çocuk açısından bu durum sadece dahil olmak değil, karar verme ve verdiği kararların sorumluluklarını üstlenme hakkını ondan almaktır (Noris, 2005, akt. Lampert, 2009).

Günümüzde helikopter ebeveynler cep telefonu, anlık mesajlaşma uygulamaları ve sosyal medya ağları gibi teknolojik imkanları kullanarak çocuğun nerede olduğunu ve ne yaptığını rahatlıkla takip edebilmektedirler. Anne ve babaların çocuğun hayatına sıkı bir şekilde yerleşmelerine ve çocuğu uzak mesafelerde bile kontrol edebilmelerine olanak tanıyan bu durum, helikopter ebeveynlerle çocukları arasında adeta bir “elektronik göbek kordonu” oluşturmuştur (LeMoyne & Buchanan, 2011). Ancak sanılanın aksine helikopter ebeveynler ile çocukları arasında yoğun bir iletişimin varlığından söz etmek zordur. Bu iletişim genellikle ebeveynlerin beklentileri, tavsiyeleri ve talimatları üzerinden gerçekleşen tek yönlü ve sığ bir iletişimdir (Gottlieb, 2011, akt. Yılmaz & Büyükcebeci, 2019).

Helikopter ebeveynlerin tüm bu tutum ve davranışları, çocuğun hayatında akademik, sosyal, duygusal ve psikolojik açıdan bazı olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Literatürde helikopter ebeveyn tutumlarının

kaygı ve depresyon düzeyi (Darlow vd., 2017; Odenweller vd., 2014; Pautler, 2017; Schiffrin vd., 2014), kişilere bağımlılık (Odenweller vd., 2014) gibi pozitif ilişkili bulunduğu veya psikolojik iyi oluş (LeMoyne & Buchanan, 2011; Yılmaz & Büyükcebeci, 2019), akademik ve sosyal uyum (Darlow vd., 2017), öz yeterlik (Buchanan & LeMoyne, 2020; Darlow vd., 2017; Dickhauser & Dickhauser, 2021; Flower, 2021; Van Ingen vd., 2015; Yılmaz & Büyükcebeci, 2019), yaşam doyumu (LeMoyne & Buchanan, 2011; Schiffrin vd., 2014; Yılmaz & Büyükcebeci, 2019), başa çıkma becerileri (Segrin vd., 2013), özerklik (Dickhauser & Dickhauser, 2021), otantik yaşam (Turner vd., 2020), psikolojik sağlamlık (Yılmaz, 2021), öz düzenlemeli öğrenme becerileri (Hong vd., 2015), psikolojik esneklik (LeMoyne & Buchanan, 2011) gibi negatif ilişkili bulunduğu pek çok değişken bulunmaktadır. Ayrıca, bazı araştırmalarda ergenlikten çıkış ve yetişkinliğe geçiş sürecinin helikopter ebeveyn sahibi bireylerde daha zor geçtiği ve helikopter ebeveyn tutumlarının bireylerde bazı uyum sorunlarına yol açtığı ifade edilmiştir (Odenweller vd., 2014; Reed vd., 2016; Schiffrin vd., 2014). Dolayısıyla helikopter ebeveyn tutumları kısa vadede çocuğun problem yaşamasını önlemede veya karşılaştığı problemlerin çözümünde etkili gibi görünse de aslında çocuğun ileriki zamanda akademik, sosyal ve duygusal konular başta olmak üzere çeşitli alanlarda sorunlar yaşamasına zemin hazırlamaktadır.

Helikopter ebeveyn tutumları ile ilişkili olabileceği düşünülen bir diğer değişken de kendini sabotajdır. Berglas ve Jones (1978), kendini sabotajı, başarısızlığı dışsallaştırma (veya mazur gösterme) ve başarıyı içselleştirme (veya makul bir şekilde övgüyü kabul etme) fırsatını artıran herhangi bir eylem veya performans ayarı seçimi olarak tanımlanmıştır. Berglas ve Jones'a (1978) göre kendini sabotaj, bireyin kendisi ya da çevresi tarafından önemli görülen bir görevi başarıp başaramayacağından şüphe duyması durumunda benliğini korumak amacıyla başvurduğu, sözlü ya da davranışsal olarak gerçekleştirilebilen stratejilerdir. Kendini sabotaj kavramına temel oluşturabilecek ilk açıklamaların Adler'in yüklenme teorisine dayandığı düşünülmektedir. Adler, bireyin öz değerini ve üstünlük duygusunu korumak amacıyla sergilediği davranışlara dikkat çekmiştir (Adler, 1929, akt. Özlü, 2017). Ancak kendini sabotajı kavramsal olarak ele alan ilk çalışmalar Berglas ve Jones (1978) tarafından yapılmıştır. Kendini sabotaj girişimleri genellikle bireyin kendi performansını zayıflatacak, başarısızlığına sebep olacak engeller üretmesini ve bu engellerin savunuculuğunu içermektedir (Harris vd., 1986; Midgley, 2001; Tice, 1991). Dolayısıyla bu tip davranışların "sabotaj" olarak nitelendirilmesinin sebebi aslında budur.

Kendini sabotaj stratejileri birey tarafından seçilen bilinçli davranışlardır (Özlü, 2017). Elliot ve Church (2003), kendini sabotaja başvuran bireylerin, yeteneklerini geliştirmek yerine yeterli görünmeyi, yeteneksiz veya beceriksiz olarak algılanmak yerine tembel olarak algılanmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Yeteneksiz ya da beceriksiz olmaktansa tembel olmanın benliği daha az zedelediği düşünülmektedir. Bu sebeple kendini sabotaja başvuran birey için tembel olmak, yeteneksiz veya beceriksiz olmaktan daha tercih edilebilir bir durumdur. Covington (1992), bu bilgilere paralel olarak kendini sabotajı "aptal görünmekten kaçma mücadelesi" olarak nitelendirmiştir. Bu stratejilerle birey, başarısızlık durumunu kendi yetenekleri ve kişilik özellikleri yerine, performans sergilenmeden önce ortaya çıkan sorunlara bağlama ve dikkati kendi üzerinden uzaklaştırma amacı taşır (Coudevylle vd., 2011). Başarısızlık durumunda performansı olumsuz etkileyen bir nedenin varlığından dolayı bireyin yeteneklerini sorgulamak zordur; çünkü bireyin kullandığı kendini sabotaj stratejileri başarısızlık nedenini belirsizleştirir. Bu durum, bireyin başarısızlığına performans öncesinde başvurmuş olduğu kendini sabotaj stratejilerinin mi yoksa bireyin yeteneksizliğinin mi sebep olduğunun tespit edilememesine yol açar (Berglas & Jones, 1978). Bu belirsizliği sağlamayı başaran birey, aynı zamanda kendi yetersizliği ile yüzleşmekten de kaçınarak benliğini korumaya hizmet etmiş olacaktır. Kendini sabotaja rağmen başarılı olunması durumunda ise bireyin yeteneklerine yapılan vurgu artacaktır; çünkü engellere ve olumsuz koşullara rağmen birey iyi bir performans ortaya koymuş olacaktır (Berglas & Jones, 1978; Leondari & Gonida, 2007; Tice, 1991).

Kendini sabotaj farklı nedenlerle ortaya çıkabilir. Bazen bireyin yeteneklerinin açık bir şekilde sergilendiği ortamların, bazense herhangi bir çevresel tehdit durumu olmamasına rağmen bireyin kişilik özelliklerinin

ya da alışlageldik yaşam tarzının etkisiyle kendini sabotaj davranışları görülebilir. Dolayısıyla kendini sabotajın ortaya çıkmasında bireye, duruma ve çevreye bağlı sebepler söz konusudur (Özlu, 2017). Literatürde ebeveynlerin çocuğa karşı tutumları, ödül ve ceza uygulamaları (Abacı & Akın, 2011), bireyin başarıya ilişkin geliştirdiği olumsuz bilişsel yapılar (Kearns vd., 2008; Stewart & George-Walker, 2014), düşük benlik saygısı (Kolditz & Arkin, 1982; Martin & Brawley, 2002), narsistik kişilik özellikleri (Rhodewalt vd., 2006), çocukluk çağı travmaları (Sansone vd., 2008), performans hedef yönelimi (Leondari & Gonida, 2007; Üzbe, 2013), dışsal kontrol odağı (Akça, 2012; Stewart & George-Walker, 2014) ve mükemmeliyetçi kişilik yapısı (Sherry vd., 2001, akt. Stewart & George-Walker, 2014) kendini sabotajın nedenleri arasında gösterilen bazı değişkenlerdir. Ayrıca literatürde kendini sabotajın fiziksel, psikolojik, sosyal ve akademik problemlerle ilişkilendirildiği pek çok araştırma bulunmaktadır (Abacı & Akın, 2011; Akın, 2012; Christopher vd., 2007; Coudevylle vd., 2011; Elliot & Church, 2003; Kearns vd., 2008; Martin vd., 2003; Midgley & Urdan, 2001; Rhodewalt vd., 2006; Sansone vd., 2008; Smith vd., 1982; Stewart & George-Walker, 2014; Urdan & Midgley, 2001; Want & Kleitman, 2006; Zuckerman & Tsai, 2005).

Literatürdeki bilgiler helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları ile kendini sabotajın nedenlerinin birbirine benzediğini göstermektedir. Bu bağlamda kendini sabotajın nedenleri arasında sayılan; ebeveynlerin çocuğa karşı tutumları, ödül ve ceza uygulamaları, başarıya ilişkin olumsuz bilişsel yapılar, dışsal kontrol odağı, mükemmeliyetçi kişilik yapısı gibi unsurlar iki değişken arasındaki ilişkiyi işaret etmektedir. Berglas ve Jones (1978), kendini sabote edenlerin bu stratejik yönelimlerinin kaprisli, kaotik bir güçlendirme geçmişinden kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Aslında bu kişilerin geçmişleri tekrarlanan başarısızlıklarla dolu değildir. Aksine geçmişlerinde fazlasıyla ödüllendirilmişlerdir; ancak ödülün ne için verildiği konusunda onlara net bir geribildirim verilmemiştir. Böyle bir durumda çocuk neden ödüllendirildiğini, hangi davranışının takdir edildiğini bilemez; güzellik, bazı alakasız geçmiş başarılar veya sadece o ailenin bir üyesi olmanın atfedilen statüsü gibi bazı dışsal nedenlerle ödüllendirildiğini hissedebilir (Berglas & Jones, 1978). Dolayısıyla çocuk var olan kaynakları konusunda kafa karışıklığı yaşayabilir. Berglas ve Jones (1978), hayatın zorluklarının üstesinden gelmek için yeterli kaynaklara sahip olduklarını bilen insanların, kendini sabotajın atıf kalkanının arkasına saklanmayacaklarını ifade etmişlerdir. Ancak burada asıl sorun, helikopter ebeveynler tarafından yetiştirilen bireylerin bu kaynaklara sahip olamama ihtimalidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile kendini sabotaj arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

- 1- Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ve kendini sabotaj eğilimleri ne düzeydedir?
- 2- Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri ile kendini sabotaj düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3- Üniversite öğrencilerinin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Kendini Sabotaj Ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4- Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin kendini sabotaj düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı rolü var mıdır?
- 5- Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri cinsiyet, üniversite öğreniminde tamamlanan süre ve ebeveynlerle aynı evde yaşayıp yaşamama durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Literatürdeki bilgilerden hareketle, algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile kendini sabotajın ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Literatürde bu iki değişkenin birlikte ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun yanında, helikopter ebeveynliğin Türkiye’de son yıllarda gündeme gelmeye başlayan yeni bir araştırma konusu olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda araştırma sonuçları, üniversite

öğrencilerinin kendini sabotaj eğilimleri üzerinde helikopter ebeveyn tutumlarının izleri olup olmadığına dair ipuçları verebilir, üniversite öğrencilerine veya ebeveynlerine yönelik önleyici çalışmaların ya da yeni müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi sürecine katkı sağlayabilir, konuyla ilgili yapılacak yeni araştırmalar için yol gösterici bilgiler sunabilir. Dolayısıyla bu araştırmanın, ebeveynlerle doğrudan ya da dolaylı olarak iletişim kurulan ve çalışmalar yürütülen alanlarda görev yapan psikolojik danışmanlara, öğretmenlere, akademisyenlere destek olması beklenmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile kendini sabotaj arasındaki ilişkinin incelendiği korelasyonel bir araştırmadır. Korelasyonel araştırmalar iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin, değişkenlere herhangi bir müdahalede bulunulmadan incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2022).

2.2. Çalışma Grubu

COVID-19 pandemi koşulları ve üniversitelerin uzaktan eğitim sürecinde olması sebebiyle çevrimiçi ortamda ulaşılabilen üniversite öğrencileri arasından araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve ölçek formlarını doldurarak geri dönüş sağlayan 931 üniversite öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Katılımcılara ait betimsel verilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Betimsel Veriler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	600	64.4
	Erkek	331	35.6
Üniversite Öğreniminde Tamamlanan Süre	İlk yıl	468	50.3
	İkinci yıl	185	19.9
	Üçüncü yıl	115	12.4
Ebeveynlerle Aynı Evde Yaşayıp Yaşamama Durumu	Dördüncü yıl	105	11.2
	Dört yıldan fazla oldu.	58	6.2
	Üniversite öğrenimim sırasında ebeveynlerimle aynı evde yaşıyorum.	429	46.1
	Üniversite öğrenimim sırasında ebeveynlerimden farklı bir evde yaşıyorum.	502	53.9

Tablo 1’de belirtildiği üzere çalışma grubunun %64.4’ünü kadın, %35.6’sını erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların %50.3’ü üniversite öğreniminin ilk yılında, %19.9’u ikinci yılında, %12.4’ü üçüncü yılında, %11.2’si dördüncü yılında olduğunu, %6.2’si ise üniversite öğreniminde dört yıldan fazla zaman geçtiğini belirtmiştir. Katılımcıların %46.1’i üniversite öğrenimi sırasında ebeveynleriyle aynı evde, %53.9’u ebeveynlerinden farklı bir evde yaşamaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet, üniversite öğreniminde tamamlanan süre ve ebeveynlerle aynı evde yaşayıp yaşamama durumu gibi özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

2.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)

13-45 yaş aralığındaki bireylerin ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeylerini ölçmek amacıyla Yılmaz (2019) tarafından geliştirilmiştir. Dörtlü likert tipte 21 maddeden oluşan ölçekte anne ve babanın ayrı ayrı puanlanacağı iki bölüm bulunmaktadır. İki bölümün puanları ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Katılımcıların her bir bölümden alabileceği en düşük puan 21, en yüksek puan ise

84'tür. Ölçek, etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH), akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH), temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH) ve duygusal/kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH) olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Yılmaz (2019), ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısını anne bölümü için .85, baba bölümü için ise .83 olarak hesaplamıştır. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı anne bölümü için .86, baba bölümü için .86 olarak hesaplanmış, ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür.

2.3.3. Kendini Sabotaj Ölçeği (KSÖ)

Jones ve Rhodewalt (1982) tarafından bireylerin kendini sabotaj düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, Türkçe'ye uyarılma, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Akın (2012) tarafından yapılmıştır. Altılı likert tipte 25 maddeden oluşan ölçeğin 3, 5, 6, 10, 13, 20, 22 ve 23. maddeleri ters kodlanmıştır. Ölçekten alınan puan ne kadar yüksekse bireyin kendini sabotaj düzeyinin o kadar yüksek olduğu kabul edilmektedir. Akın (2012), ölçeğin Türkçe formunda iç tutarlılık güvenilirlik katsayısını .90, test-tekrar test güvenilirlik katsayısını ise .94 olarak hesaplamıştır. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .70 olarak hesaplanmış, ölçeğin güvenilirlik düzeyinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmüştür.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 26.0 programı kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak istatistiksel analiz yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla ilk olarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov normallik testleri, Histogram grafikleri, Skewness ve Kurtosis değerleri incelendiğinde verilerin normal dağıldığı görülmüş ve araştırmada parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon analizi, bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

2.5. Araştırmanın Etik İzni

Yapılan bu araştırmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 02.02.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-74555795-050.01.04-40719

3. BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemine cevap üretebilmek amacıyla ölçek puanlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılayan katılımcı sayıları belirlenmiştir. Bulgular Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2.

Ölçek Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	$\bar{X}$	SS
AHETÖ (Anne)	931	40.59	9.83
AHETÖ (Baba)	931	35.36	9.34
KSÖ	931	81.79	12.61

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu düzeylerinin genel olarak düşük, kendini sabotaj düzeylerinin ise orta seviyede olduğu; ayrıca Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği anne formu aritmetik ortalamasının baba formu aritmetik ortalamasına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.

Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılayan Katılımcı Sayıları

	N	< 56 Puan	≥ 56 Puan	%
AHETÖ (Anne)	931	860	71	7.6
AHETÖ (Baba)	931	904	27	2.9

Yılmaz (2019), ölçek için 21-31 puan aralığının ilgisiz, 32-55 puan aralığının normal düzeyde ilgili, 56 puan ve üzerindeki puanların ise helikopter ebeveyn tutumlarını işaret ettiğini ifade etmiştir. Buna göre, Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların %7.6'sının annelerini, %2.9'unun babalarını helikopter ebeveyn olarak algıladığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemine cevap üretebilmek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

		KSÖ
AHETÖ (Anne)	Korelasyon Katsayısı	.24**
	Anlamlılık	.00
	N	931
AHETÖ (Baba)	Korelasyon Katsayısı	.21**
	Anlamlılık	.00
	N	931

**p<.01

Tablo 4 incelendiğinde, algılanan helikopter anne tutumları ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.24, p<.01$); algılanan helikopter baba tutumları ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.21, p<.01$) ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Hesaplanan korelasyon katsayılarına göre değişkenler arasındaki ilişkilerin düşük düzeyde ($.00 < r \leq .29$) olduğu söylenebilir (Köklü vd., 2007).

Araştırmanın üçüncü alt problemine cevap üretebilmek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 5 ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5.

Algılanan Helikopter Anne Tutum Ölçeği Alt Boyutları ile Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

		KSÖ
EAKH (Anne)	Korelasyon Katsayısı	.27**
	Anlamlılık	.00
	N	931
AOYKH (Anne)	Korelasyon Katsayısı	.16**
	Anlamlılık	.00
	N	931
TGYBKH (Anne)	Korelasyon Katsayısı	.25**
	Anlamlılık	.00
	N	931
DYKH (Anne)	Korelasyon Katsayısı	.12**
	Anlamlılık	.00
	N	931

**p<.01

Tablo 5 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Anne Tutum Ölçeği alt boyutları ile kendini sabotaj arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.27$, $p<.01$); akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.16$, $p<.01$); temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.25$, $p<.01$); duygusal/kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.12$, $p<.01$) ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Hesaplanan korelasyon katsayılarına göre değişkenler arasındaki ilişkilerin düşük düzeyde ($.00<r\leq.29$) olduğu söylenebilir (Köklü vd., 2007).

Tablo 6.

Algılanan Helikopter Baba Tutum Ölçeği Alt Boyutları ile Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

		KSÖ
EAKH (Baba)	Korelasyon Katsayısı	.25**
	Anlamlılık	.00
	N	931
AOYKH (Baba)	Korelasyon Katsayısı	.15**
	Anlamlılık	.00
	N	931
TGYBKH (Baba)	Korelasyon Katsayısı	.20**
	Anlamlılık	.00
	N	931
DYKH (Baba)	Korelasyon Katsayısı	.10**
	Anlamlılık	.00
	N	931

** $p<.01$

Tablo 6 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Baba Tutum Ölçeği alt boyutları ile kendini sabotaj arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.25$, $p<.01$); akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.15$, $p<.01$); temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.20$, $p<.01$); duygusal/kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH) alt boyutu ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ($r=.10$, $p<.01$) ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır. Hesaplanan korelasyon katsayılarına göre değişkenler arasındaki ilişkilerin düşük düzeyde ($.00<r\leq.29$) olduğu söylenebilir (Köklü vd., 2007).

Araştırmanın dördüncü alt problemine cevap üretebilmek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 7 ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7.

Algılanan Helikopter Anne Tutumlarının Kendini Sabotaj Üzerindeki Yordayıcı Rolüne Ait Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	SH	β	t	%95 Güven Aralığı		p
					Alt Sınır	Üst Sınır	
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	.32	.04	.24	7.84	.24	.40	<.01
Kendini Sabotaj	68.81	1.70		40.43	65.47	72.15	<.01

$R=.24$, $R^2=.06$, Adj. $R^2=.06$, $F=61.59$, $p<.01$

Tablo 7’de verilen analiz sonuçlarına göre algılanan helikopter anne tutumları, kendini sabotaj üzerindeki değişimin %6’sını açıklamaktadır. Hesaplanan determinasyon katsayısına göre bağımsız değişkenin

bağımlı değişken üzerindeki değişimi açıklama oranının düşük düzeyde ($R^2<.13$) olduğu söylenebilir (Cohen, 1988). Tablo 7 incelendiğinde, algılanan helikopter anne tutumlarının kendini sabotajı yordamadaki rolünün istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($R^2=.06$, $p<.01$).

Tablo 8.

Algılanan Helikopter Baba Tutumlarının Kendini Sabotaj Üzerindeki Yordayıcı Rolüne Ait Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	SH	β	t	%95 Güven Aralığı		p
					Alt Sınır	Üst Sınır	
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	.28	.04	.21	6.61	.20	.37	<.01
Kendini Sabotaj	71.67	1.58		45.25	68.56	74.78	<.01

$R=.21$, $R^2=.04$, Adj. $R^2=.04$, $F=43.70$, $p<.01$

Tablo 8’de verilen analiz sonuçlarına göre algılanan helikopter baba tutumları, kendini sabotaj üzerindeki değişimin %4’ünü açıklamaktadır. Hesaplanan determinasyon katsayısına göre bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki değişimi açıklama oranının düşük düzeyde ($R^2<.13$) olduğu söylenebilir (Cohen, 1988). Tablo 8 incelendiğinde, algılanan helikopter baba tutumlarının kendini sabotajı yordamadaki rolünün istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($R^2=.04$, $p<.01$).

Araştırmanın beşinci alt problemine cevap üretebilmek amacıyla bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 9, Tablo 10 ve Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 9.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının “Cinsiyet” Değişkenine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p	d
AHETÖ (Anne)	Kadın	600	39.47	9.63	-4.73	.00**	.32
	Erkek	331	42.62	9.88			
AHETÖ (Baba)	Kadın	600	35.01	9.14	-1.52	.12	
	Erkek	331	35.99	9.66			

** $p<.01$

Tablo 9’da verilen analiz sonuçlarına göre katılımcıların algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-4.73$, $p<.01$). Tablo 9 incelendiğinde erkek katılımcıların algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Cohen’in (1988) tanımladığı etki büyüklüğü aralıkları dikkate alındığında, hesaplanan etki büyüklüğünün orta düzeye yakın olduğu söylenebilir ($d=.32$). Katılımcıların algıladıkları helikopter baba tutumu düzeyleri ise cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Tablo 10.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının "Üniversite Öğreniminde Tamamlanan Süre" Değişkenine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçek	Üniversite Öğreniminde Tamamlanan Süre	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Fark	η^2
AHETÖ (Anne)	İlk yılım	468	41.13	9.60	2.83	.02*	1>4+	.01
	İkinci yılım	185	41.16	10.38				
	Üçüncü yılım	115	39.16	8.63				
	Dördüncü yılım	105	40.61	10.95				
	Dört yıldan fazla oldu.	58	37.22	9.32				
AHETÖ (Baba)	İlk yılım	468	35.93	9.40	1.01	.39	-	
	İkinci yılım	185	35.15	8.35				
	Üçüncü yılım	115	34.47	8.67				
	Dördüncü yılım	105	34.65	10.69				
	Dört yıldan fazla oldu.	58	34.44	10.43				

*p<.05

Tablo 10'da verilen analiz sonuçlarına göre katılımcıların algıladıkları helikopter anne tutumları üniversite öğreniminde tamamladıkları süreler göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (F=2.83, p<.05). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla Sidak analizi yapılmış, üniversite öğreniminde ilk yılı olan katılımcıların algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin dört yıldan fazla olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Boslaugh ve Watters'ın (2008) açıklamaları dikkate alındığında, hesaplanan etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğu söylenebilir ($\eta^2=.01$). Katılımcıların algıladıkları helikopter baba tutumu düzeyleri ise üniversite öğreniminde tamamladıkları süreler göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir (p>.05).

Tablo 11.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının "Ebeveynlerle Aynı Evde Yaşayıp Yaşamama Durumu" Değişkenine Göre İstatistiksel Olarak Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Ölçek	Ebeveynlerle Aynı Evde Yaşayıp Yaşamama Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p	d
AHETÖ (Anne)	Üniversite öğrenimim sırasında ebeveynlerimle aynı evde yaşıyorum.	429	41.36	9.67	2.20	.02*	.14
	Üniversite öğrenimim sırasında ebeveynlerimden farklı bir evde yaşıyorum.	502	39.93	9.94			
AHETÖ (Baba)	Üniversite öğrenimim sırasında ebeveynlerimle aynı evde yaşıyorum.	429	35.10	8.83	-.78	.43	
	Üniversite öğrenimim sırasında ebeveynlerimden farklı bir evde yaşıyorum.	502	35.58	9.75			

*p<.05

Tablo 11'de verilen analiz sonuçlarına göre katılımcıların algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri ebeveynleriyle aynı evde yaşayıp yaşamama durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (t=2.20, p<.05). Tablo 11 incelendiğinde üniversite öğrenimi sırasında ebeveynleriyle aynı evde yaşayan katılımcıların algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin ebeveynlerinden farklı bir evde yaşayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Cohen'in (1988) tanımladığı etki büyüklüğü aralıkları dikkate alındığında, hesaplanan etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğu söylenebilir (d=.14).

Katılımcıların algıladıkları helikopter baba tutumu düzeyleri ise ebeveynleriyle aynı evde yaşayıp yaşamama durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri düşük, kendini sabotaj düzeyleri ise orta seviyededir. Helikopter anneye sahip üniversite öğrencilerinin oranının, helikopter babaya sahip üniversite öğrencilerinin oranından daha yüksek olduğu görülmüştür. Algılanan helikopter anne ve baba tutumları ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişkinin Algılanan Helikopter Anne ve Baba Tutum Ölçeği'nin tüm alt boyutları için de geçerli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları, algılanan helikopter anne ve baba tutumu düzeylerinin kendini sabotaj düzeyleri üzerinde yordayıcı bir rolü olduğunu göstermiştir.

Literatürde iki değişkenin birlikte ele alındığı bir araştırmaya rastlanmamıştır; ancak çeşitli ebeveyn tutumları ile kendini sabotaj arasındaki ilişkilerin ele alındığı araştırmalardan yola çıkılarak bazı yorumlar yapılabilir. Yalnız (2014) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin algıladıkları demokratik anne-baba tutumları ile kendini sabotaj düzeyleri arasında negatif yönlü, koruyucu ve otoriter anne-baba tutumları ile kendini sabotaj düzeyleri arasında ise pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Faal Meskin ve Zinali (2015) tarafından yapılan bir araştırmada yetkili ebeveynlik tarzı ile kendini sabotaj arasında negatif yönlü, aşırı hoşgörülü ve otoriter ebeveynlik tarzları ile kendini sabotaj arasında ise pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Sun ve Zhang (2019) tarafından yapılan bir araştırmada ebeveynlik tarzlarının bakım ve özerklik desteği boyutları ile kendini sabotaj arasında negatif yönlü, kontrol boyutuyla kendini sabotaj arasında ise pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu bilgilerden hareketle, helikopter ebeveynlerin aşırı koruma, müdahale ve özerkliği desteklememe eğilimleri dikkate alındığında, literatürdeki araştırmalarda ulaşılan sonuçların bu araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri yüksek olan üniversite öğrencilerinin kendini sabotaj düzeyleri de yüksektir. Alt boyutlar açısından değerlendirildiğinde ebeveynlerin etik ve ahlaki konularda, akademik/okul yaşamı konularında, temel güven ve yaşam becerileri konusunda veya duygusal/kişisel yaşam alanında sergiledikleri helikopter tutumlar bireyin kendini sabotaj eğilimi ile ilişkilidir. İstatistiksel olarak anlamlı olan bu ilişkilerin tüm alt boyutlarda bulunması, bireyin kendini sabotaj eğilimi üzerinde helikopter ebeveynlerin sergilediği tutum ve davranışların türünün veya davranışın hangi alanda yapıldığının çok da önemli olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla ebeveynlerin ahlaki, akademik, duygusal ve benzeri konularda bireyin hayatı üzerinde etkili olan ve aşırıya kaçan herhangi bir kontrol, koruma, yardım veya müdahale davranışı bireyin kendini sabotaj eğilimiyle ilişkili olabilir.

Helikopter ebeveyn tutumlarıyla yetişmiş çocuklar genellikle ihtiyaçları olan özerkliğe sahip olamamış, yaşadığı problemler çoğu zaman ebeveynleri tarafından çözülmüş, sorunlarla, zorluklarla ya da başarısızlıkla yüzleşme fırsatı bulamamış çocuklardır. Benlik gelişimleri olumsuz etkilenen bu çocukların zamanla dış kontrol odaklı bireyler haline gelerek baskı ve talepler doğrultusunda hareket etmeye başlama ihtimalleri yüksektir. Dış kontrol odaklı bireyler, insanlar tarafından nasıl algılandıklarına çok dikkat ederler. Çevrenin yaptığı baskı, teşvik ve değerlendirmeler onlar için oldukça önemlidir. Bu durum, bireylerin sergileyecekleri performansla ilişkin belirsizlik yaşamalarına ve kendini sabotaj eğilimlerinin artmasına sebebiyet verebilir. Buna paralel olarak literatürdeki çeşitli araştırmalarda dış kontrol odaklılık ile kendini sabotaj arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur (Akça, 2012; Stewart & George-Walker, 2014). Bunun yanında, zaman içerisinde bu çocuklarda -özellikle alışılmadık sosyal ortamlarda- hata yapma, başarısız olma veya olumsuz değerlendirilme korkusu ortaya çıkabilir. Çevre ile yakından ilişkili olan bu korkuları yaşayan bireylerin performans öncesinde veya performans sırasında kaygı düzeyleri yükselebilir. Pautler (2017), helikopter ebeveyn tutumları ile kaygı semptomları arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir. Darlow vd. (2017), helikopter ebeveynine sahip öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek,

akademik ve sosyal uyum düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymuşlardır. Firoozi vd. (2016) tarafından yapılan araştırmada sınav kaygısı ile kendini sabotaj arasında anlamlı ilişkiler olduğu ve sınav kaygısının kendini sabotajın önemli bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca, bireyin yaşadığı başarısızlık veya yetersizlik kaygısının kendini sabotajın sebeplerinden biri olduğu bilinmektedir (Abacı & Akın, 2011). Dolayısıyla bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu düzeyleri arttıkça sergileyecekleri performansa ilişkin kaygılarının da arttığı söylenebilir. Bu nedenle iyi bir performans sergilemek için hazırlık yapmak veya çaba göstermek yerine kendini sabotaj davranışları tetiklenebilir.

Helikopter ebeveyn tutumlarıyla yetişmiş çocuklar genellikle kendi davranışlarını düzenleyemeyen, kendi problemlerini çözemeyen bireyler haline gelmektedirler. Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) tarafından yapılan araştırmada helikopter ebeveyn tutumlarının olumsuz sonuçlarının temel yaşam becerileri boyutunda daha belirgin olduğu ifade edilmiştir. Aşırı düzeyde ebeveyn yardımına maruz kalmış veya bu duruma alışmış çocuklar bir görevi yerine getirmek veya hedeflerine ulaşmak için kendilerinden çok ebeveynlerine güvenecek, daha az çaba harcayacaklardır. Dolayısıyla sorumluluk sahibi bireyler haline gelemeyeceklerdir. Van Ingen vd. (2015) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerini müdahaleci olarak algılayan öğrencilerin görevleri yerine getirme kapasitelerinin azaldığını hissettikleri tespit edilmiştir. Bu bireylerin sınav gibi zorlu bir görev karşısında kendini sabotaj stratejilerini kullanarak performanstan kaçınma ya da başarısız performansa yönelik değerlendirmeleri manipüle etme eğilimi göstermeleri muhtemeldir.

Kendini sabotaj davranışlarında bireyin çocukluktan itibaren başarıya ilişkin geliştirdiği olumsuz bilişsel yapıların etkisi vardır (Kearns vd., 2008; Stewart & George-Walker, 2014). Bu bilişsel yapılar, önemli ölçüde ebeveynlerin çocuğa karşı tutumları, ödül ve ceza uygulamalarıyla şekillenir. Çocuktan beklentilerin yüksek olduğu ve çocuğun sınav gibi bazı görevlerde gösterdiği performansın çok önemsendiği ailelerde çocuğun ebeveynlerine başarılı görünmek ve değer görmek amacıyla kendini olduğundan daha zeki, daha yetenekli gösterme veya başarısızlığını, yeteneksizliğini gizleme çabası içine girmesi muhtemeldir. Bu durum çocuğun zamanla kendini sabotaja yönelmesine sebep olabilir. Covington (1992), kendini sabotajı "aptal görünmekten kaçma mücadelesi" olarak nitelendirmiştir. Dolayısıyla birey bu mücadeleyi helikopter ebeveynlerine karşı veriyor olabilir. Öte yandan bireyin kendini sabotaj eğilimi, herhangi bir başarısızlık durumunda kendisinden hesap sorulmasını veya ebeveynlerinin var olandan daha müdahaleci bir tutum benimsemelerini önleme amacı taşıyor da olabilir; çünkü helikopter ebeveynler, çocukları için genellikle çok fazla para ve emek harcayan, onların hayatlarına yaptıkları bu maddi ve manevi "yatırımlar" neticesinde yüksek beklentiler içine giren ve çocuklarının hayatları üzerinde sınırsız söz sahibi olduklarını düşünen ebeveynlerdir. Bu nedenle birey, o an var olan koşulların gerisine düşmemek veya gelecekte de o koşulları sürdürebilmek için kendini sabotaja başvurabilir.

Helikopter ebeveynler çocuğun iyi bir eğitim alması, doğru kararlar vermesi gibi konularda kritik bir rol oynadıklarını düşünürler. Çocuğun kendilerinin uygun gördüğü bir üniversite, bölüm veya alana yönelmesi için uğraşırlar. Üniversite ve bölüm tercihi sürecinde çocuğa baskıya varan öneriler yapabilirler ya da tercihleri çocuk adına doğrudan kendileri yapma yoluna gidebilirler. Bu süreçte bireyin ilgi ve yeteneklerinin dışında bir tercih yapmak zorunda kalması üniversite öğrenimi sırasında kendini sabotaj eğilimini artırabilir.

Bu araştırmanın sonuçları helikopter ebeveynlerin, çocuklarının hayatlarına yönelik müdahalelerinin daha dengeli ve sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinin önemini vurgulamaktadır. Ebeveynler çocuklarının özerkliklerini desteklemek, sorunlarla, zorluklarla yüzleşip başa çıkmalarını sağlamak ve karar verme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için tutum ve davranışlarında dengeyi bulmalıdır. Helikopter ebeveyn tutumları genellikle iyi niyetli olsa da tüm bunlara fırsat vermeyerek bireylerin kendini sabotaj eğilimlerini artırabilir. Dolayısıyla helikopter ebeveynlerin çocuklarını herkesten ve her şeyden koruma girişimleri, çocuğu çocuğun kendisinden koruyamamalarına zemin hazırlayabilir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir. Erkek katılımcıların algıladıkları helikopter anne

tutumu düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksektir. Bu farklılık üzerinde sosyal ve kültürel etkenlerin yanı sıra bireysel deneyimlerin ve beklentilerin de etkisi olabilir. Geleneksel cinsiyet rolleri ve toplumsal normlar, erkeklerin kadınlara göre daha bağımsız ve sorunları kendi başlarına çözebilen bireyler olarak görülmesine yönelik beklentileri içeriyor olabilir. Erkeklerin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin daha yüksek olması, aileleri tarafından daha fazla özerklik kazanmaları konusunda teşvik edilme beklentisi içinde oldukları anlamına gelebilir. Buna karşın kadınların algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin daha düşük olması ise genellikle duygusal desteği ve ilişkisel bağları önemseyen bir yaklaşım sergiledikleri toplumsal normlarla ilişkilendirilebilir. Bu da kadınların ailelerinden bağımsız olma konusunda daha az baskı hissetmelerine neden olabilir. Dolayısıyla kadınlar tarafından normal sınırlar içinde kabul edilebilecek bazı helikopter anne tutumları, erkekler tarafından hayatlarına müdahale olarak algılanıyor olabilir. Buna paralel olarak, Buchanan ve LeMoyne (2020) tarafından yapılan çalışmada helikopter ebeveyn tutumlarının erkek çocuklar üzerinde bazı olumsuz sonuçlarının olduğu, kız çocuklar üzerinde ise olumsuz bir sonuca erişilmediği ifade edilmiştir; ancak çalışmanın tek ebeveynine sahip bireyler üzerinde yapılmış olduğu göz önüne alınmalıdır. Pautler (2017) tarafından yapılan çalışmada ise algılanan helikopter ebeveyn tutumu düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde helikopter ebeveyn tutumlarını cinsiyet açısından ele alan çalışma sayısı sınırlıdır. Dolayısıyla bu konuda daha net çıkarımlar yapılabilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuca göre üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter anne tutumları üniversite öğreniminde tamamladıkları süreler göre farklılık göstermektedir. Üniversite öğreniminde ilk yılı olan öğrencilerin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri dört yıldan fazla olanlara göre daha yüksektir. Bu farklılık, üniversite ortamına adapte olma ve deneyim kazanma süreciyle ilişkilendirilebilir. Üniversiteye geçiş, birçok öğrenci için yeni bir dönemin başlangıcıdır ve bu dönemde ailelerin daha fazla destek ve yönlendirme sunma isteği artabilir. Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin daha yüksek olması da bunun bir yansıması olabilir. Üniversite öğreniminde tamamladıkları süre dört yıldan fazla olan öğrencilerin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinin daha düşük olmasında ise öğrencilerin üniversitenin ilk yılına kıyasla akademik ve sosyal olarak daha fazla deneyim kazanmış olmalarının etkisi olabilir. Buna paralel olarak bazı çalışmalarda, üniversite öğrenimine devam eden birinci sınıf öğrencilerinin ebeveyn müdahalesini onaylama düzeylerinin dördüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Darlow vd., 2017). Buna karşın aynı çalışmada ebeveynlerin sergiledikleri helikopter tutumların üniversite yıllarına göre farklılık göstermediği ifade edilmiştir. Literatürde helikopter ebeveyn tutumlarını üniversite öğreniminde tamamlanan süre açısından ele alan çalışma sayısı sınırlıdır. Dolayısıyla bu konuda daha net çıkarımlar yapılabilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri ebeveynleriyle aynı evde yaşayıp yaşamama durumlarına göre farklılık göstermektedir. Üniversite öğrenimi sırasında ebeveynleriyle aynı evde yaşayan öğrencilerin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri ebeveynlerinden farklı bir evde yaşayanlara göre daha yüksektir. Bu farklılık, helikopter ebeveynlerin kendileriyle aynı evde yaşayan çocukları ile daha sık ve yakın iletişim kurma imkanına sahip olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan (2014) tarafından yapılan çalışmada daha bağımlı özellikler gösteren bireylerin, ebeveynleriyle aynı evde yaşamaya daha yatkın olabilecekleri, bunun da helikopter ebeveyn tutumlarını teşvik edebileceği ifade edilmiştir. Bunun yanında, helikopter ebeveynlerin, kendileriyle aynı evde yaşamaları konusunda çocuklarına baskı yapabilmeleri de mümkündür (Bradley-Geist & Olson-Buchanan, 2014). Çünkü helikopter ebeveynler, çocuklarının genellikle göz önünde ve onları rahatlıkla kontrol edebilecekleri bir yakınlıkta olmalarını isterler. Bu nedenle, bir yandan çocuğun kendileriyle birlikte yaşamasını desteklerken, diğer yandan zamanla davranışlarını uyarlama ve dengeleme konusunda zorlanmaya başlarlar. Böylelikle müdahale ve kontrol seviyesini artırarak çocuğun hayatına daha fazla dahil olurlar. Dolayısıyla aynı evin içinde hayatı rahatlıkla erişilebilir durumda olan bireyin üzerindeki helikopter ebeveyn tutumları daha hissedilir hale gelebilir.

Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden farklı bir evde yaşamaları durumunda ise helikopter ebeveyn tutumlarının doğrudan etkisi hafifleyebilir; çünkü birey kendi kararlarını verme ve sorumluluklarını üstlenme konusunda sınırlı da olsa özgürlüğe sahip olacaktır. Literatürde helikopter ebeveyn tutumlarını ebeveynlerle aynı evde yaşayıp yaşamama durumu açısından ele alan araştırma sayısı sınırlıdır. Dolayısıyla bu konuda daha net çıkarımlar yapılabilmesi için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeylerinde cinsiyet, üniversite öğreniminde tamamlanan süre ve ebeveynlerle aynı evde yaşayıp yaşamama durumu değişkenleri açısından oluşan farklılıkların, öğrencilerin kendini sabotaj eğilimleri üzerinde nasıl bir etki yaratacağı ile ilgili çıkarım yapabilmek için daha fazla araştırma yapılmalıdır. Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter baba tutumu düzeyleri ise bu değişkenlere göre farklılık göstermemektedir.

4.1. Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu araştırmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. İlk olarak, bu araştırmanın verileri COVID-19 pandemi koşullarında ve üniversitelerin uzaktan eğitimde olduğu süreçte toplanmıştır. Katılımcıların neredeyse yarısı bu süreçte ebeveynleriyle aynı evde yaşadıklarını bildirmişlerdir; ancak bununla ilgili olarak Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan maddede "pandemi süreci olmasaydı" ibaresi yer almaktadır. Dolayısıyla bu oranın aslında daha yüksek olduğu ve verilerin toplandığı süreçte katılımcıların büyük bir kısmının ebeveynleriyle aynı evde yaşadıkları düşünülmektedir. Araştırma sonuçları incelenirken bu durum göz önüne alınmalıdır. İkinci olarak, bu araştırmada toplanan veriler katılımcıların algılarına ve öz bildirimlerine dayanmaktadır. Ebeveynlerinden veri toplanmamıştır. Dolayısıyla araştırma sonuçları üniversite öğrencilerinden toplanan verilerle şekillenmiştir. Üçüncü olarak, bu araştırma kesitsel ve korelasyonel bir araştırmadır. Bu sebeple helikopter ebeveyn tutumlarının zaman içinde ortaya çıkan sonuçlarının gözlemlenmesi ve değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin incelenmesi mümkün olmamıştır.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle bazı öneriler sunulabilir. Öncelikle, ebeveynlere yönelik olarak çocuk yetiştirme tutumları, ebeveyn-çocuk ilişkisi, kişilerarası sınırlar, özerklik desteği, aile içi iletişim gibi konularda verilecek eğitimler değerli görülmektedir. Helikopter ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri hakkında ebeveynlerin bilgilendirilmesi, bu tutumların olumsuz etkilerine ilişkin farkındalıklarının artırılması önemlidir. Bu doğrultuda, ebeveynlerin kendi davranışlarını kontrol edebilmeleri ve olumlu tutumlar geliştirebilmeleri için psikoeğitim programları oluşturulabilir. Ayrıca, öğretmenlere ve okul yöneticilerine, helikopter ebeveynlerle nasıl bir iletişim kurulması gerektiği ve helikopter ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini okul ortamında azaltabilme yolları ile ilgili bilgilendirme seminerleri yapılabilir. Helikopter ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik olarak öğrencilerin özerkliklerini ve sorumluluk almalarını destekleyecek faaliyetler yapılması, psikolojik sağlık düzeylerinin artırılmaya çalışılması, stresle ve yüksek kaygıyla baş etme becerileri kazanmaları konusunda öğrencilere destek sağlanması faydalı olacaktır. Bu tür çalışmaların, öğrencilerin kendini sabotaj eğilimlerini azaltmada etkili olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte helikopter ebeveynlerin, çocuklarının hayatlarına ilişkin kaygılarının normal düzeylere indirilmesine yönelik olarak konunun daha geniş perspektifte ele alındığı proje ve uygulamaların da büyük fayda sağlayabileceği düşünülmektedir. Okul çevrelerinin daha güvenli hale gelmesi, eğitim kalitesinin yükselmesi, ekonomik koşulların iyileşmesi gibi gelişmeler helikopter ebeveyn tutumlarını azaltmada etkili olabilir. Gelecekte helikopter ebeveynler ile çocuklarından birlikte veri toplandığı, helikopter ebeveyn tutumlarının hem ebeveynin hem de çocuğun gözünden değerlendirildiği daha kapsamlı araştırmalar yapılabilir. Yapılacak deneysel ve boylamsal araştırmalar, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini ortaya koymada ve helikopter ebeveyn tutumlarının zaman içinde ortaya çıkan sonuçlarının daha net gözlemlenmesinde etkili olacaktır. Bu araştırma, amacı ve kapsamı doğrultusunda üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Farklı yaş ve özelliklere sahip örneklem (örneğin; ergenler, özel gereksinimli çocuklar) üzerinde benzer araştırmalar yapılabilir. Yapılacak araştırmalarda helikopter ebeveyn tutumları incelenirken çocuk sayısı, çocuk sırası (örneğin; ilk çocuk, en

küçük çocuk), ebeveynin cinsiyeti, çocuğu büyütüp yetiştiren kişi (örneğin; tek ebeveyn, üvey ebeveyn) gibi değişkenler dikkate alınabilir. Son olarak, araştırmanın iki değişkeni arasındaki ilişkide kaygı gibi bazı aracı değişkenlerin rol oynadığına dair çıkarımlar yapılmıştır. Gelecekte bu aracı değişkenlerin de hesaba katıldığı araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça /Reference

- Abacı, R. & Akin, A. (2011). *Kendini sabotaj: İnsanoğlunun sınırlı doğasının bir sonucu*. Pegem Akademi.
- Akça, F. (2012). An investigation into the self-handicapping behaviors of undergraduates in terms of academic procrastination, the locus of control and academic success. *Journal of Education and Learning*, 1(2), 288-297. <http://dx.doi.org/10.5539/jel.v1n2p288>
- Akin, A. (2012). Kendini sabotaj ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 176-187.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties* (1st ed.). Oxford University Press.
- Berglas, S., & Jones, E. E. (1978). Drug choice as a self-handicapping strategy in response to noncontingent success. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(4), 405-417. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.36.4.405>
- Boslaugh, S., & Watters, P. A. (2008). *Statistics in a nutshell*. O'reilly Media.
- Bradley-Geist, J. C., & Olson-Buchanan, J. B. (2014). Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education + Training*, 56(4), 314-328. <http://doi.org/10.1108/ET-10-2012-0096>
- Buchanan, T., & LeMoyné, T. (2020). Helicopter parenting and the moderating impact of gender and single-parent family structure on self-efficacy and well-being. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 28(3), 262-272. <https://doi.org/10.1177/1066480720925829>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (32. baskı). Pegem Akademi.
- Christopher, A. N., Lasane, T. P., Troisi, J. D., & Park, L. E. (2007). Materialism, defensive and assertive self-presentational tactics and life satisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 26(10), 1145-1162. <https://doi.org/10.1521/jscp.2007.26.10.1145>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd edition). Lawrence Erlbaum Associates.
- Coudevylle, G. R., Gernigon, C., & Ginis, K. A. M. (2011). Self-esteem, self-confidence, anxiety and claimed self-handicapping: A mediational analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(6), 670-675. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2011.05.008>
- Covington, M. V. (1992). *Making the grade: A self-worth perspective on motivation and school reform*. Cambridge University Press.
- Darlow, V., Norvilitis, J. M., & Schuetze, P. (2017). The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *Journal of Child and Family Studies*, 26(8), 2291-2298. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0751-3>
- Dickhauser, C., & Dickhauser, O. (2021). "Engagierte eltern-engagierte kinder?" Zum zusammenhang zwischen helicopter parenting und selbstwirksamkeit, autonomie und engagement im studium. *Perspektiven der Empirischen Kindheits-und Jugendforschung*, 7(2), 113-134.
- Elliot, A. J., & Church, M. A. (2003). A motivational analysis of defensive pessimism and self-handicapping. *Journal of Personality*, 71(3), 369-396. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.7103005>
- Faal Meskin, L., & Zinali, A. (2015). The relationship between parenting styles with self-handicapping and self-efficacy among clients relief committee of Imam Khomeini (rah). *Quarterly Journal of Health Breeze*, 4(1), 48-55.
- Firoozi, M., Zadebagheri, G., Kazemi, A., & Karami, M. (2016). An investigation on the relationship between perfectionism beliefs, self-efficacy, and test anxiety with self-handicapping behaviors. *International Journal of Behavioral Sciences*, 10(2), 45-49.
- Flower, A. T. (2021). *The effects of helicopter parenting in emerging adulthood: An investigation of the roles of involvement and perceived intrusiveness* [Honors thesis]. University of Dayton.

- Harris, R. N., Snyder, C. R., Higgins, R. L., & Schrag, J. L. (1986). Enhancing the prediction of self-handicapping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1191-1199. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1191>
- Hong, J. C., Hwang, M. Y., Kuo, Y. C., & Hsu, W. Y. (2015). Parental monitoring and helicopter parenting relevant to vocational student's procrastination and self-regulated learning. *Learning and Individual Differences*, 42, 139-146. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.08.003>
- Howe, N., & Strauss, W. (2007). Helicopter parents in the workplace. *New Paradigm Learning Corporation*, 1-16.
- Jones, E. E., & Rhodewalt, F. (1982). Self-handicapping scale. *Journal of Personality and Social Psychology*. <https://doi.org/10.1037/t09528-000>
- Kearns, H., Forbes, A., & Gardiner, M., & Marshall, K. (2008). When a high distinction isn't good enough: A review of perfectionism and self-handicapping. *Australian Educational Researcher*, 35(3), 21-36.
- Kolditz, T. A., & Arkin, R. M. (1982). An impression management interpretation of the self-handicapping strategy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(3), 492-502. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.43.3.492>
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. & Çokluk, Ö. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik* (2. baskı). Pegem Akademi.
- Lampert, J. N. (2009). *Parental attachment styles and traditional undergraduates' adjustment to college: Testing the "helicopter parent" phenomenon* [Doctoral dissertation]. Pacific University.
- LeMoyne, T., & Buchanan, T. (2011). Does "hovering" matter? Helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4), 399-418. <https://doi.org/10.1080/02732173.2011.574038>
- Leondari, A., & Gonida, E. (2007). Predicting academic self-handicapping in different age groups: The role of personal achievement goals and social goals. *British Journal of Educational Psychology*, 77(3), 595-611. <https://doi.org/10.1348/000709906X128396>
- Martin, K. A., & Brawley, L. R. (2002). Self-handicapping in physical achievement settings: The contributions of self-esteem and self-efficacy. *Self and Identity*, 1(4), 337-351. <https://doi.org/10.1080/15298860290106814>
- Martin, A. J., Marsh, H. W., & Debus, R. L. (2003). Self-handicapping and defensive pessimism: A model of self-protection from a longitudinal perspective. *Contemporary Educational Psychology*, 28(1), 1-36. [https://doi.org/10.1016/S0361-476X\(02\)00008-5](https://doi.org/10.1016/S0361-476X(02)00008-5)
- Midgley, C., & Urdan, T. (2001). Academic self-handicapping and achievement goals: A further examination. *Contemporary Educational Psychology*, 26(1), 61-75. <https://doi.org/10.1006/ceps.2000.1041>
- Midgley, C. (2001). A goal theory perspective on the current status of middle level schools. In T. Urdan & F. Pajares (Eds.), *Adolescence and education: General issues in the education of adolescents* (pp. 33-59). Information Age Publishing.
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M., & Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studies*, 65(4), 407-425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>
- Özlu, G. (2017). *Üniversite öğrencilerinde kendini sabotajın yordayıcısı olarak cinsiyet, yaş ve farklı mükemmeliyetçilik tarzları* [Yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Padilla-Walker, L. M., & Nelson, L. J. (2012). Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 35(5), 1177-1190. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.03.007>
- Pautler, L. R. (2017). *Helicopter parenting of college students* [Master's thesis]. Eastern Illinois University.
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier-Greer, M., Fixelle, C., & Ferraro, A. J. (2016). Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3136-3149. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0466-x>

- Rhodewalt, F., Tragakis, M. W., & Finnerty, J. (2006). Narcissism and self-handicapping: Linking self-aggrandizement to behavior. *Journal of Research in Personality*, 40(5), 573-597. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2005.05.001>
- Sansone, R. A., McLean, J. S., & Wiederman, M. W. (2008). The relationship between medically self-sabotaging behaviors and borderline personality disorder among psychiatric inpatients. *Primary Care Companion to the Journal of Clinical Psychiatry*, 10(6), 448-452. <https://doi.org/10.4088/pcc.v10n0604>
- Schiffrin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J., & Tashner, T. (2014). Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23(3), 548-557. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9716-3>
- Segrin, C., Woszidlo, A., Givertz, M., Bauer, A., & Taylor Murphy, M. (2012). The association between overparenting, parent-child communication, and entitlement and adaptive traits in adult children. *Family Relations*, 61(2), 237-252. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2011.00689.x>
- Segrin, C., Woszidlo, A., Givertz, M., & Montgomery, N. (2013). Parent and child traits associated with overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(6), 569-595. <https://doi.org/10.1521/jscp.2013.32.6.569>
- Smith, T. W., Snyder, C. R., & Handelsman, M. M. (1982). On the self-serving function of an academic wooden leg: Test anxiety as a self-handicapping strategy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(2), 314-321. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.42.2.314>
- Stewart, M. A., & George-Walker, L. D. (2014). Self-handicapping, perfectionism, locus of control and self-efficacy: A path model. *Personality and Individual Differences*, 66, 160-164. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.03.038>
- Sun, C., & Zhang, Z. (2019). Family parenting pattern and self-handicapping. *Advances in Psychology*, 9(9), 1563-1572. <https://doi.org/10.12677/ap.2019.99190>
- Tice, D. M. (1991). Esteem protection or enhancement? Self-handicapping motives and attributions differ by trait self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(5), 711-725. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.5.711>
- Turner, L. A., Faulk, R. D., & Garner, T. (2020). Helicopter parenting, authenticity, and depressive symptoms: A mediation model. *The Journal of Genetic Psychology*, 181(6), 500-505. <https://doi.org/10.1080/00221325.2020.1775170>
- Urdan, T., & Midgley, C. (2001). Academic self-handicapping: What we know, what more there is to learn. *Educational Psychology Review*, 13(2), 115-138. <https://doi.org/10.1023/A:1009061303214>
- Üzbe, N. (2013). *Başarı hedef yönelimi, benlik saygısı ve akademik başarının kendini engellemeyi yordamadaki rolü* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Van Ingen, D. J., Freiheit, S. R., Steinfeldt, J. A., Moore, L. L., Wimer, D. J., Knutt, A. D., Scapinello, S., & Roberts, A. (2015). Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *Journal of College Counseling*, 18(1), 7-20. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2015.00065.x>
- Want, J., & Kleitman, S. (2006). Imposter phenomenon and self-handicapping: Links with parenting styles and self-confidence. *Personality and Individual Differences*, 40(5), 961-971. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.10.005>
- Yalnız, A. (2014). *Algılanan anne baba tutumları, kendini sabotaj ve öz-yeterlik arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-31. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931114>
- Yılmaz, H. & Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 707-744.
- Yılmaz, H. (2021). *Özel yetenekli ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlık düzeylerine etkileri* [Yüksek lisans tezi]. KTO Karatay Üniversitesi.

Zuckerman, M., & Tsai, F. F. (2005). Costs of self-handicapping. *Journal of Personality*, 73(2), 411-442.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00314.x>

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The effects of the attitudes and behaviors adopted by parents regarding child rearing begin to show themselves during the child's growth and maturation process and generally become more evident during the transition to adulthood. Because the transition to adulthood is the period when individuals generally experience long-term and long-distance separations from their families for the first time, for reasons such as university education or marriage. This period, defined as a distinct developmental process by Arnett (2000), is called "emerging adulthood". In this period between adolescence and adulthood, individuals are expected to adapt to changing conditions and face their problems by assuming all their academic, social and emotional life responsibilities (Arnett, 2004). Positive parental attitudes experienced during childhood and adolescence create a facilitating or supportive effect in the acquisition of all these characteristics expected from individuals. On the other hand, some negative parental attitudes experienced in the past may have repercussions that complicate or hinder this process. Helicopter parenting, which is considered among the new generation parental attitudes and are used to express the attitudes and behaviors of parents who revolve around their children like a propeller, are one of them (Darlow et al., 2017; LeMoyne & Buchanan, 2011; Padilla-Walker & Nelson, 2012; Schiffrin et al., 2014; Van Ingen et al., 2015; Yılmaz & Büyükcebeci, 2019).

Helicopter parenting is defined as a parental attitude that tends to exhibit excessive behavior in terms of control, protection, assistance and intervention over the child's life, beyond what the child needs (LeMoyne & Buchanan, 2011; Padilla-Walker & Nelson, 2012; Schiffrin et al., 2014; Segrin et al., 2012). All these attitudes and behaviors of helicopter parents cause some negative consequences in the child's life in terms of academic, social, emotional and psychological aspects (Buchanan & LeMoyne, 2020; Darlow et al., 2017; Dickhauser & Dickhauser, 2021; Flower, 2021; Hong et al., 2015; LeMoyne & Buchanan, 2011; Odenweller et al., 2014; Pautler, 2017; Schiffrin et al., 2014; Segrin et al., 2013; Turner et al., 2020; Van Ingen et al., 2015; Yılmaz & Büyükcebeci, 2019; Yılmaz, 2021). Therefore, although helicopter parenting seems to be effective in preventing the child from having problems in the short term or in solving the problems he encounters, they actually pave the way for the child to experience problems in various areas, especially academic, social and emotional issues, in the future.

Another variable that is thought to be related to helicopter parenting is self-handicapping. Berglas and Jones (1978) defined self-handicapping as any choice of action or performance setting that increases the opportunity to externalize (or excuse) failure and internalize success (or reasonably accept praise). According to Berglas and Jones (1978), self-handicapping occurs when an individual doubts whether he or she can accomplish a task that is deemed important by him or his environment. The individual resorts to verbal or behavioral strategies to protect his or herself.

Information in the literature shows that the results of helicopter parenting and the causes of self-handicapping are similar. Among the reasons for self-handicapping; elements such as parents' attitudes towards the child, reward and punishment practices (Abacı & Akın, 2011), negative cognitive structures related to success (Kearns et al., 2008; Stewart & George-Walker, 2014), external locus of control (Akça, 2012; Stewart & George-Walker, 2014), perfectionist personality structure (Sherry et al., 2001, as cited in Stewart & George-Walker, 2014) indicate the relationship between the two variables. Based on this, this research aims to examine the relationship between perceived helicopter parenting and self-handicapping.

2. METHOD

This research is a correlational study examining the relationship between perceived helicopter parenting and self-handicapping. The study group consists of 931 university students who can be reached online. Due to the COVID-19 pandemic conditions and universities being in the distance education process, data

was collected online. As a data collection tool; 1) Personal Information Form created by the researchers to determine the participants' gender, the length of time they completed their university education and whether they live in the same house with their parents, 2) Perceived Helicopter Parental Attitude Scale, developed by Yılmaz (2019) to measure the level of individuals between the ages of 13-45 perceiving their parents as helicopter parents, and 3) Self-Handicapping Scale, developed by Jones and Rhodewalt (1982) to measure individuals' self-handicapping levels and adapted into Turkish by Akın (2012), were used. IBM SPSS Statistics 26.0 program was used to analyze the data. In order to determine the statistical analysis methods to be used in the research, it was first examined whether the data showed a normal distribution. Kolmogorov-Smirnov normality tests, Histogram graphs, Skewness and Kurtosis values were examined. It was seen that the data were normally distributed, and it was decided to use parametric tests in the research. Pearson product-moment correlation analysis, simple linear regression analysis, independent groups t-test and one-way analysis of variance were used to analyze the data.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

According to the results of the research, the helicopter parenting levels perceived by university students are low and the self-handicapping levels are moderate. It has been observed that the rate of university students with helicopter mothers is higher than the rate of university students with helicopter fathers. A positive relationship was found between perceived helicopter mother and father attitudes and self-handicapping. It has been determined that this relationship is valid for all sub-dimensions of the Perceived Helicopter Mother and Father Attitude Scale. Additionally, research results showed that perceived helicopter mother and father attitude levels had a predictive role on self-handicapping levels.

According to another result of the research, the level of helicopter mother attitude perceived by university students varies according to their gender (men > women), the duration of university education (students in their first year > students in more than four years), and whether they live in the same house with their parents (students who live in the same house > students who live in a different house). More research should be done to make inferences about what effect these differences will have on students' self-handicapping tendencies. The helicopter father attitude levels perceived by university students do not differ according to these variables.

The results of this research emphasize the importance of helicopter parents' interventions in their children's lives in a more balanced and healthy way. Parents must find balance in their attitudes and behaviors to support their children's autonomy, enable them to face and cope with problems and difficulties, and help them develop decision-making skills. Although helicopter parenting is generally well-intentioned, it can increase individuals' self-handicapping tendencies by not allowing all of these. Therefore, helicopter parents' attempts to protect their children from everyone, and everything may pave the way for their inability to protect the child from the child himself.

There are some limitations in this research. Firstly, the data of this research were collected during the COVID-19 pandemic conditions and during the period when universities were in distance education. Almost half of the participants reported that they lived in the same house with their parents during this period. However, regarding this, the article in the Personal Information Form contains the phrase "if there was no pandemic process". Therefore, it is thought that this rate was actually higher and that most of the participants lived in the same house with their parents during the period when the data was collected. This situation should be taken into consideration when examining the research results. Second, the data collected in this study are based on participants' perceptions and self-reports. No data were collected from their parents. Therefore, the research results were shaped by the data collected from university students. Thirdly, this research is a cross-sectional and correlational research. For this reason, it was not possible to observe the results of helicopter parenting over time and to examine the cause-effect relationships between the variables.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 02.02.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-74555795-050.01.04-40719

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, literatürün gözden geçirilmesi, yöntemin belirlenmesi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve raporlaştırma aşamalarına katkı sağlamıştır (%60).

Yazar 2: Araştırmanın tasarlanması, verilerin toplanması, araştırmaya geribildirim verilmesi ve genel gözden geçirme aşamalarına katkı sağlamıştır (%40).

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı yoktur.

Araştırmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.